

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : D4/1/O.G.-99/6 (Ortak Girişim)

Karar Sayısı : 99-59/642-409

Karar Tarihi : 29.12.1999

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU

Üyeler : Dr. Kemal EROL, Mehmet Zeki UZUN, Sadık KUTLU, İsmet CANTÜRK, Nejdet KARACEHENNEM, Mustafa PARLAK, A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR, Murat GENCER

B- RAPORTÖRLER : Oğuzkan GÜZEL, M. Haluk ARI

C- BAŞVURUDA BULUNAN: - Doğuş Holding A.Ş.,
- T. Garanti Bankası A.Ş.,
- Garanti Finansal Kiralama A.Ş.,
- Doğuş Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Vekili: Av. Tolga Karataş
Lamartine Cad. No:10 80090 Taksim/İstanbul

D- TARAFLAR: - Volkswagen Financial Services A.G.
Gifhorner Str.57 d-38112 Braunschweig-ALMANYA
- T. Garanti Bankası A.Ş.
Büyükdere Cad. No:63 Maslak 80670 İstanbul
- Doğuş Holding A.Ş.
Doğuş Holding Binaları Kat:2, İstinye Yokuşu 80860
Sarıyer/İstanbul
- Garanti Finansal Kiralama A.Ş.
Baby Giz Plaza, Meydan Cad. No:28, Maslak/İstanbul
- Doğuş Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Eskibüyükdere Cad. Ayazağa Köy Yolu No:23, 80670
Maslak/İstanbul

E- DOSYA KONUSU: Volkswagen Doğuş Tüketici Finansmanı A.Ş. unvanlı ortak girişimin oluşturulması işlemine 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun ve 1997/1 sayılı sayılı "Rekabet Kurulu'ndan İzin Alması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ" hükümlerine göre izin verilmesi talebi.

F- DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına en son 29.11.1999 tarih, 3915 sayı ile giren başvuru üzerine, 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ile 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in ilgili hükümleri uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 13.12.1999 tarih, D4/1/O.G.-99/6 sayılı Ortak Girişim Ön İnceleme Raporu 20.12.1999 tarih, Rek.0.08.00.00/109 sayılı Başkanlık önergesi ile 99-59 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G- RAPORTÖRÜN GÖRÜŞÜ: Söz konusu işleminin niteliği ve tarafların ilgili ürün pazarındaki toplam ciroları yönüyle, 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında izne tabi bir ortak girişim olduğu, ancak, bu işlem sonucunda ilgili ürün pazarı olarak belirlenen tüketici kredileri pazarında, 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesinde belirtilen bir hakim durum yaratılması veya mevcut bir hakim durumun daha da güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmadığı; bu nedenle, bildirim konu ortak girişim işlemine izin verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

H- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

1. İlgili Pazar

Ürün Pazarı: Başvuru konusu çerçevesinde ilgili ürün pazarı "tüketici kredileri pazarı" olarak tespit edilmiştir.

Coğrafi Pazar: İlgili ürün pazarında faaliyette bulunan bankalar ile tüketici finansman şirketleri şubelerinin tüm ülkeye yayılmış olması ve yapılan işlemlerin tüm ülkede aynı özellikler göstermesi nedenleriyle ilgili coğrafi pazar Türkiye Cumhuriyeti sınırları olarak tanımlanmıştır.

2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

Başvurunun konusunu oluşturan, Volkswagen Financial Services AG ile Doğuş grubu şirketleri tarafından bir ortak girişim oluşturulması işlemi, 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve 1997/1 sayılı Tebliğ çerçevesinde değerlendirilmiştir.

1997/1 Sayılı Tebliğ'in 2. maddesinin (c) bendinde yer alan "Amaçlarını gerçekleştirmek üzere işgücü ve malvarlığına sahip olacak şekilde bağımsız bir iktisadi varlık olarak ortaya çıkan ve taraflar arasındaki veya taraflarla ortak girişim arasındaki rekabeti sınırlayıcı amacı veya etkisi olmayan ortak girişimler (joint-venture)", "Birleşme veya Devralma Sayılan Haller" arasında sayılmıştır. Söz konusu hükümden de anlaşılacağı üzere, bir Ortak Girişimin, yoğunlaşma doğurucu bir birleşme olarak kabul edilebilmesi için;

- bağımsız bir iktisadi varlık olarak ortaya çıkması,
- işlemin taraflar arasında veya taraflarla ortak girişim arasında rekabeti sınırlayıcı amacı veya etkisinin olmaması,
- ortak kontrolün varlığı koşulları aranmaktadır.

2.1. Bağımsız bir iktisadi varlık olarak ortaya çıkma: Bağımsız bir ekonomik varlıktan bahsedebilmek için söz konusu Ortak Girişimin faaliyetlerini yürütmek üzere yeterli işgücüne ve mal varlığına sahip olması; pazarda, bağımsız bir sağlayıcı ve alıcı olarak davranması; faaliyetlerinin belli bir süre ile sınırlı olmaması; rekabet davranışlarını kendi ekonomik menfaatlerine göre özerk bir şekilde belirlemesi gerekmektedir.

Tüketici finansman şirketlerinin kurulmaları aşamasında tabi oldukları mevzuat gereği sadece bu işle iştirak etmeleri ve sermayelerinin de en az 1.000.000.000.000 TL olması gerekmektedir. Kurulacak şirketin Kurulumuza iletilen sözleşmesinde, sermaye tutarının 25.000.000 Alman Markı karşılığı Türk Lirası olacağı belirtilmektedir. Bu tutarın rapor tarihi itibarıyla 6.785.000.000.000 TL olduğu belirlenmiştir. Öte yandan, söz konusu işlem ile, taraflar kendilerine ait mali

kaynakların yanısıra, fonksiyonel bakımdan bağımsız nitelik arzeden bir ortak girişim oluşturma amacı taşımaktadır. Dolayısıyla bu işlemde bağımsızlık kriteri sağlanmaktadır.

2.2. İşlemin taraflar arasında veya taraflarla ortak girişim arasında rekabeti sınırlayıcı amacı veya etkisinin olmaması: Bu unsurun değerlendirilmesinde belirleyici faktör, işlemin ortak girişimi oluşturan taraflar arasında veya taraflar ile ortak girişim arasındaki rekabetçi davranışların koordinasyonuna sebebiyet verip vermediği hususudur.

Dosya konusu ortak girişim sözleşmesi çerçevesinde, ortak girişimi oluşturan taraflardan yabancı menşeli ortak konumundaki VW Financial Services A.G.'nin Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde faaliyet göstermediği, bu nedenle yabancı sermaye izni için de girişimde bulunulduğu başvuru içeriğinden anlaşılmaktadır. Ortak girişimin diğer tarafını oluşturan Doğu grubu şirketlerinin ise otomotiv sektöründe birbirine rakip görünen firmalar ile bankacılık sektöründe faaliyet gösteren T. Garanti Bankası A.Ş. ve bu bankanın iştiraki konumundaki Garanti Leasing firmaları olduğu görülmektedir. Tüm bu şirketler Doğu grubunun çatısı altında faaliyet göstermektedir. Bu durumda yabancı ortak ile Doğu grubu arasında ilgili ürün pazarında rekabet bulunup bulunmadığının ve sözkonusu sözleşme ile bu rekabetin koordine edilme durumunun değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu açıdan durum incelendiğinde, Doğu grubu şirketlerinin yabancı menşeli grup firmalarının Türkiye temsilciliği görevini yürüttüğü, dolayısı ile aralarında bir rekabetin bulunmadığı belirlenmiştir. Bu nedenle ortak girişim sözleşmesi ile anılan teşebbüsler arasında bir rekabet koordinasyonunun amaçlanmadığı görülmektedir.

Ancak, sözkonusu sözleşmenin rekabeti bozucu etkisi olup olmadığının da ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir. Sözleşmenin "Rekabet Yasağı" hükmünü taşıyan 6.1. maddesinde getirilen; "Hissedarlar bu anlaşma süresince Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde şirket ile aynı konularda iştigal eden ya da şirket ile rakip olan herhangi bir diğer şirket ile kendileri ve alt kuruluşları olarak ortaklık ve benzeri bir ilişkiye girmeyeceklerini ve bunlara herhangi bir konuda yardım ya da danışmanlık hizmetini sunmayacaklarını kabul ve taahhüt ederler." şeklindeki düzenleme ile ortaklar açısından işin niteliği gereği olan sınırlamaların getirildiği görülmektedir.

2.3. Ortak kontrolün varlığı: Ortak girişimin bağımsız bir iktisadi varlık olarak ortaya çıkması ve rekabet koordinasyonuna yol açmaması şeklindeki unsurların temelinde, ortak girişimin öncelikle özerk bir yönetim anlayışına ve karar mekanizmasına sahip olması bulunmaktadır. Ortak girişimin, kendisini oluşturan taraflardan bağımsız karar alabilmesi ve uygulayabilmesi için, verilecek önemli kararlarda söz konusu taraflardan hiç birinin tek başına karar alma yetkisinin bulunmaması, bir başka deyişle, tek tek ilgili tarafların iradesinden bağımsız yeni bir iradenin ortaya çıkması gerekmektedir.

Başvuru konusu sözleşme ile, şirket hisselerinin; %51 oranında A hisseleri şeklinde Volkswagen grubuna, %49 oranında B hisseleri şeklinde Doğu grubuna ayrıldığı ve yönetim kurulunun da A grubu hisselerin tayin edeceği 4 üye ve B grubu hisselerin tayin edeceği 3 üyeden oluşacağına düzenlendiği görülmektedir. Ayrıca yönetim kurulu toplantı nisabının 5, karar nisabının 4 olarak belirlendiği, ancak, 16

madde halinde sayılan ve önemli kararlar olarak nitelendirilen hususlarda, en az bir B grubu üyenin olumlu oy kullanması gerekmektedir. Bu düzenlemeyle, B grubu hisselerince atanan üyelere veto hakkı tanındığı görülmektedir. Tüm bu düzenlemelerden ortak kontrol unsurunun da gerçekleşeceği anlaşılmaktadır.

Dosya konusu işleminin niteliğinin incelenmesinden, işlemin 1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında birleşme ve devralma sayılan hallerden olduğu anlaşılmaktadır. Bu tespiti takiben, sözkonusu işlemin, anılan Tebliğ'in 4. maddesi ile getirilen, pazar payı ve ciro eşiklerini aşıp aşmadığı değerlendirilmiştir. Ortak girişimi oluşturan Volkswagen Financial Services A.G.'nin ülkemizde faaliyette bulunmaması nedeni ile ilgili ürün pazarında payının olmadığı görülmektedir. Diğer tarafta yer alan Doğuş grubu şirketlerinden T.Garanti Bankası A.Ş.'nin oluşacak şirketin ana faaliyet alanı olacağı anlaşılan otomotiv kredileri pazarındaki payı %17.4, konut kredisinde %1.5 ve bireysel kredide %6.4 olarak, teşebbüsün ortak girişime katılmayan diğer bankalarından Osmanlı Bankası A.Ş.'nin otomotiv kredilerindeki pazar payı da %0.64 olarak bildirilmiştir. Öte yandan, anılan pazarlardan daha geniş kapsamı olan tüketici kredileri pazarına ilişkin net veriler bulunmamakla birlikte, T.Garanti Bankası A.Ş.'nin yukarıda yer verilen üç çeşit kredide sahip olduğu pazar payının, ilgili pazar göz önüne alındığında global olarak daha da düşük olacağı anlaşılmaktadır. Sonuç olarak ortak girişimi oluşturan tarafların toplam pazar payının 1997/1 sayılı Tebliğ ile belirlenen %25 eşiğinin altında olduğu belirlenmiştir. Diğer taraftan; ortak girişimi oluşturan tarafların toplam cirolarının, 25.000.000.000 TL. olarak belirlenen ciro eşiğinin çok üzerinde olduğu belirlenmiştir. Buna göre, T.Garanti Bankası A.Ş. hariç diğer teşebbüslerin ilgili ürün pazarında faaliyeti olmamakla birlikte, bu bankanın bildirim formunda yer verilen, 1998/6 sayılı Tebliğ'de belirtilen esaslar çerçevesinde hesaplanmış olan, 729.887.418.228.864 TL. toplam cirosu dikkate alındığında, ifade olunan ilgili ürün pazarı payına tekabül eden cirosunun da bu eşiğin üzerinde olduğu sonucuna varılmıştır. Bu nedenle, başvuru konusu ortak girişim işleminin Rekabet Kurulu'ndan izin alınması gereken bir işlem olduğu anlaşılmaktadır.

Öte yandan, ortak girişimin faaliyet göstereceği tüketici kredileri pazarının yapısının incelenmesi sonucunda, pazarda halihazırda faaliyet gösteren 8 adet tüketici finansman şirketi ve 60 adet ticari bankanın bulunduğu ve yoğun bir rekabetin yaşandığı tespit edilmiştir. Kurulacak ortak girişimin yoğun olarak faaliyet göstereceği anlaşılan tüketici kredilerinin alt pazarı niteliğindeki otomotiv kredileri alt pazarında da rekabetin yoğun olarak yaşandığı bilinmektedir. Bu noktada taraflardan ilgili pazarda yer alan T.Garanti Bankası A.Ş. ile yine ilgili pazarda faaliyet gösteren, Doğuş grubunun diğer bağlı kuruluşu Osmanlı Bankası'nın pazar payları da dikkate alındığında, söz konusu işlemin rekabeti kısıtlayıcı niteliğinin bulunmadığı anlaşılmıştır.

İ- SONUÇ

Yukarıda yer verilen değerlendirmeler ışığında, Volkswagen Financial Services AG ile Doğuş grubunun kontrolü altında bulunan Türkiye Garanti Bankası A.Ş., Doğuş Holding A.Ş., Garanti Finansal Kiralama A.Ş. ve Doğuş Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş. arasındaki Volkswagen Doğuş Tüketici Finansmanı A.Ş. unvanlı teşebbüsün oluşturulması amaçlı ortak girişim işleminin, niteliği ve tarafların ilgili ürün pazarındaki toplam ciroları yönüyle, 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve bu Kanun'a dayanılarak çıkarılan 1997/1 sayılı "Rekabet Kurulu'ndan İzin Alması

Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ” kapsamında izne tabi birleşme veya devralma sayılan hallerden olduğuna, ancak, bu işlem sonucunda ilgili ürün pazarı olarak belirlenen tüketici kredileri pazarında, aynı Kanun maddesinde belirtilen bir hakim durum yaratılması veya mevcut bir hakim durumun daha da güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının sözkonusu olmadığına; bu nedenle, bildirim konu ortak girişim işlemine izin verilmesine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.